

KIDS: MED PÅ EN KIGGER

Musik og sang:

Fortrænges fra pædagogikken

Læs side 14

Sprogarbejde:

Små mus hjælper til

Læs side 22

Tranæs-rapporten:

Bekymring fra LFS

Læs side 26

Udgiver:

LFS, Landsforeningen for
Socialpædagoger
Rosenvængets Allé 16,
2100 København Ø
Telefon: 3544 4546
www.lfs.dk

Ansvarshavende redaktør:

Kirsten Gunvor Løth (formand)

Redaktion:

E-mail: lfsnyt@lfs.dk

Anna Louise Stevnhøj,
Daglig redaktør

Telefon: 4697 1662/ 3071 8947

Email: alst@foa.dk

Agnete Solvej Christiansen,
Journalist

Telefon: 4697 1671

Email: agch@foa.dk

Signe Rosa Skelbæk,
Journalist

Telefon: 4697 1663

Email: sisk@foa.dk

Forsidefoto:

Anna Louise Stevnhøj

Layout: Falk og musen

Grafisk produktion: Jørn Thomsen
Elbo A/S, som er certificeret efter
følgende internationale standarder:
ISO 14001 miljøcertificering, ISO
9001 kvalitetscertificering, FSC-
certificering og Svanemærket. Trykt på
miljørigtigt papir med vegetabiliske
farver.

Medieinfo og deadlines på:

lfs.dk/118

Oplag: 12.500 • ISSN: 2794-3747
50. årgang

Næste nummer udkommer i
uge 22 2024.

Deadline 16. maj 2024.

Åbningstider:

Mandag, tirsdag, onsdag
og fredag 10.00-14.00
Torsdag 12.00-16.00
Telefon: 3544 4546
E-mail: lfs@lfs.dk

ARTIKLER

- 3 Leder: OK24 - løgn eller latin?
- 6 Det blev et fælles ja til OK24
- 8 KIDS: Med på en kigger
- 12 Medlemsportræt:
Vores faglighed er steget, men agtelsen af faget er dalet
- 14 Sang og musik fortrænges fra pædagogikken
– og det er en skam
- 20 Socialborgmesteren:
Vi er nået et nybrud i vores syn på specialområdet
- 22 Mus i børnehuset får sproget til at pible frem
- 26 Tranæs-rapport bekymrer LFS
- 29 1. maj med LFS
- 30 LFS Kalenderen
- 31 DHL 2024 med LFS
- 32 Sandt eller falsk:
Ser vi Netflix i stedet for at læse bøger?

14 "Hvis man ikke vil
synges for børn, fordi
man synes, man
synger dårligt, så er
det lige så absurd,
som at man ikke vil
amme sit barn, fordi
man synes, at man
har grimme bryster."

22

6

OK24 - LØGN ELLER LATIN?

Så landede afstemningsresultatet for OK24, og det blev, som jeg forventede: Et flertal af de regionalt og kommunalt ansatte har stemt ja. Og det er ikke overraskende med de store forbunds udmeldinger om "det bedste resultat i 30 år" og "lønstigninger på 17 procent".

Men er det løgn? Er det latin? Hvad er sandt, og hvad er falsk, når vi diskuterer resultatet af OK24? Mit svar er, at det kommer helt an på, hvem vi taler om.

Det er helt korrekt, at der er grupper, der får lønstigninger på næsten de 10.000 kroner om måneden, som LFS stillede som krav. Det er bare dem, som var allerhøjest lønnede i forvejen.

Det er også korrekt, at næsten halvdelen af vores medlemmer ikke kommer i nærheden af at få en grundlønssstigning, der indhenter de seneste år real-lønstab.

Dermed blev OK24 en overenskomst for de få og ikke for de mange.

Trepartsforhandlingerne, som gav mere i løn til udvalgte grupper, kom frustrerende nok til at overtage hele debatten, selv om de intet har at gøre med overenskomstforhandlingerne. Det bedste eksempel på, at treparten har forpurret OK24 er, at treparts-midlerne til pædagoger i FOA, BUPL og SL gjorde, at deres lønniveau kom for tæt på ledernes. For lederne var ikke omfattet af treparten. Man afsatte en obskurt lille pose penge til "utilsigtede konsekvenser". Så hvad gør en dum? Man tager penge fra pædagogoverenskomsterne og flytter over til lederoverenskomsten. Vupti. Pludselig var der færre penge til at lave overenskomstmæssige stigninger til pædagogerne for.

Og hvordan forklarer man egentlig medlemmerne det? Ja det gør man ikke.

For det ville jo afsløre, at rammen til OK24 ikke var stor nok. Treparten satte en kile ind mellem ledere og medarbejdere. Og en kæmpe kile ind mellem faggrupperne i den offentlige sektor.

Min store frygt er, at vi fremover kommer til at se sygeplejersker kæmpe mod pædagoger. Socialrådgivere kæmpe mod HK'ere. Pædagogmedhjælpere kæmpe mod ledere.

For mig som formand har det været vigtigt at minde dem, der har fået, om, at der er en del, der

ikke har. For hvis vi mener, at vi vil gøre op med uligheden, så gælder det også, når der forhandles overenskomster.

FOA gik til overenskomstforhandlingerne med et krav om kroner og ører stigninger i stedet for procenter. Det kunne ikke forhandles igennem. Men det nederlag bliver fejlet under gulvtæppet efterfølgende, selv om det krav for alvor ville have gjort en forskel.

"For mig som formand har det været vigtigt at minde dem, der har fået, om, at der er en del, der ikke har."

I LFS nægter vi at oversælge et overenskomstresultat. Derfor anbefalede vi et nej.

Det er der mindst tre gode grunde til:

1. Medlemmerne mister tilliden til, at fagbevægelsen står på mål for deres holdninger.
2. Medlemmerne mister troen på, at det er i virkeligheden er dem, der bestemmer
3. Medlemmerne mister lysten til at deltage i forberedelserne til næste overenskomst, for de oplever, at det kan være ligegyldigt.

Det opløftende er, at stemmeprocenten blev rekordhøj. Vi endte i LFS med at være et par my fra mit mål om en stemmedeltagelse på 70 procent og blev den lokale fagforening i FOA med den næsthøjeste stemmeprocent.

Flertallet af vores medlemmer, 60,8 procent, stemte nej.

Det sender et signal om, at man kan være ærlig over for sine medlemmer og fastholde deres engagement, selv om man ikke forsøger at sælge et dårligt og ulige resultat som en succes.

Kirsten Gunvor Løth,
formand for LFS

MINDRE GENNEMSKUELIGE NORMERINGER

Siden årsskiftet til 2024 har kommunerne skullet opgøre det faktiske tal for antallet af pædagogisk personale, altså normeringen, på institutionsniveau. Kravet er en del af aftalen om minimumsnormeringer, men nu er reglen allerede på vej i skraldespanden. Regeringen og KL er nemlig nået til enighed om, at det er en af de ”regelforenklinger”, der skal ske i kommunerne. I praksis betyder det, at tallene nu kun skal indberettes på kommuneniveau, hvilket gør det umuligt at gennemskue, hvordan normeringen ser ud

lokalt. FOLA, forældrebevægelsen #HvorErDerEnVoksen og flere partier kritiserer beslutningen, og påpeger, at hverken ledere eller pædagoger bruger tid på indberetningen. Det er tal, der allerede eksisterer i kommunerne. Regelforenklingen er et led i, at kommunerne skal spare på administrationen, blandt andet for at medfinansiere trepartsaftalen. Listen over regelforenklinger kan ses på Finansministeriets hjemmeside under nyheder.

DE FÅ EJER DET MESTE

En procent af den danske befolkning ejer mere end en fjerdedel af den samlede formue. Det viser en analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd. Det kræver en nettoformue på mindst 16,5 millioner kroner at være en del af den mest velhavende procent af danskerne.

DAGPLEJE FORESLÅS LUKKET

”Det er bekymrende, at vi har endnu en kommune, som ikke har forstået, at dagplejen kan noget helt særligt, og at det er et tilbud med ekstremt høj forældre- og medarbejdertilfredshed. Det virker ret hovedløst, når KL netop i forbindelse med overenskomstforhandlingerne har udtrykt, at man vil dagplejen,” siger Natascha Steen, som er områdeformand for dagplejen i LFS. Hun reagerer på, at Gladsaxe Kommunes børne- og undervisningsudvalg netop har sendt i høring, at dagplejen skal lukkes som almentilbud, og at der stedet skal oprettes en lille specialenhed for børn med særlige behov. Baggrunden er, at et flertal i byrådet under budgetaftalen besluttede at styrke almenområdet for at modvirke den stigende mistrivsel blandt børn og unge. Udover høring om lukning af dagplejen, er yderligere 21 spareforslag sendt i høring i MED-organisationen. Pengene fra de vedtagne besparelser skal bruges til fx at ansætte flere co-teachere i skoler og ressourcepadagoger i dagtilbud. Den 2. maj træffer udvalget endelig beslutning. Dagplejen i Gladsaxe har cirka 40 dagplejere og rummer syv procent af de 0-3-årige, der går i et kommunalt dagtilbud, og det er uklart, hvordan kommunen vil finde pladser til de ekstra børn i vuggestuerne.

SOCIAL.DK

Social- og Boligstyrelsens nye vidensplatform findes på social.dk og samler data og aktuel socialfaglig viden. Du kan eksempelvis se, hvor mange voksne der er med autisme i din egen kommune, og du kan finde alskens tilgængelige hjælperedskaber, udgivelser og anbefalinger på socialområdet.

HVORFOR SYLTES VELFÆRDEN I BUREAUKRATIET?

Bureaukrati er blevet den lillebror, man kan give skylden for hvad som helst, lige fra langsomme sagsbehandling til manglen på voksne ude på børnehavestuerne. Men det er selvfølgelig mere

komplekst, og det undersøger værterne Oliver Gantriis og Lasse Damgaard i podcasten ”Et Helvedes Bureaukrati”. Podcasten udkommer ugentligt og forklarer for eksempel på helt almindeligt

hverdagssprog, hvordan borgere kan vente endeløst på hjælpemidler, når alle er enige om, at det burde være anderledes. De kalder systemet sygt og forsøger at komme til bunds i, hvorfor paragraffer og regler konstant sætter borgere og børn i klemme. Lyt især til afsnittene: Borgere med handicap syltes, og Planen er: Der er ingen plan. Podcasten er produceret af 24syv og kan lyttes gratis hos Spreaker, Spotify og i din podcastapp.

Det blev et fælles ja til

Urafstemningen om OK24 på det kommunale område lukkede ét minut i midnat søndag den 14. april. Afstemningen endte med et markant fælles ja, selv om det blev et stort nej fra medlemmerne af LFS. Formand Kirsten Gunvor Løth er ikke overrasket.

Det blev et stort ja til OK24 på det kommunale område. To-tredjedele af de 420.000 offentligt ansatte i den kommunale sektor brugte deres stemme, og ja-procenten var på hele 87,2.

Også i FOA var stemmeprocenten tårnhøj. 67,07 procent oversteg rekorden på 65 procent i 2018, hvor overenskomstforhandlingerne var tæt på at lande i konflikt.

Det kommer ikke bag på LFS-formand Kirsten Gunvor Løth, at urafstemningen endte ud med et markant ja blandt forbundene i Forhandlingsfællesskabet.

"Det var forventeligt. Flertallet af de øvrige fagforeninger har anbefalet et ja og har markedsført overenskomstresultatet som en sejr for fagbevægelsen. LFS er så overhovedet ikke enige. Vores lavestlønnede medlemmer – og de øvrige lavtlønnede på det offentlige område – er blevet totalt skoldet af den her overenskomst og får ikke engang lønstigninger, der modsvarer deres reallønsfald siden 2022," siger Kirsten Gunvor Løth.

Sølle 2000 mere

I LFS er det pædagogmedhjælperne, pædagogiske assistenter og dagplejere, der må se langt efter en mærkbar lønforhøjelse. Pædagogerne får mere, da de var en af de heldige grupper, som trepartsforhandlingerne i efteråret tildelte ekstra lønkroner, som udmøntes i samme periode som overenskomstperioden 2024 til 2026.

"Overenskomst og trepart er blevet blandet totalt sammen, og derfor er det blevet mudret for folk, hvad de egentlig

"Vores lavestlønnede medlemmer – og de øvrige lavtlønnede på det offentlige område – er blevet totalt skoldet af den her overenskomst," siger Kirsten Gunvor Løth, formand for LFS.

har fået ud af selve overenskomstforhandlingerne. Vi må i LFS konstatere, at den overordnede ramme var alt for lille. FOA gik til overenskomstforhandlingerne med et krav på 10 procent af lønsummen, men bed som forhandlingsleder til bolle og accepterede 8,8 procent. Det, synes vi, er ærgerligt i en tid, hvor Danmark har en oversolid økonomi, og hvor medarbejderne flygter fra velfærdsprofessionerne. Så vi vil ikke være med til at oversælge et resultat, der giver en nyansat pædagogmedhjælper sølle 2000 kroner mere om måneden," siger Kirsten Gunvor Løth.

Næsthøjeste stemmeprocent i FOA

LFS endte som den lokale fagforening i FOA med den næsthøjeste stemmeprocent på 69,76 procent.

Beregn din nye løn

LFS har lavet en lønberegner, som du kan bruge til at udregne, hvad OK24 betyder for din løn.

Du finder lønberegneren via www.lfs.dk/16330.

OK24

Og medlemmerne af LFS siger et klart nej til overenskomstresultatet. 60,8 procent af de medlemmer, der har stemt, siger nej, mens 39,2 siger ja.

Det er Kirsten Gunvor Løth godt tilfreds med.

”Det er vigtigt, at folk tager stilling og bruger deres stemme. Jeg er rigtig glad for, at vi har slået rekord, og at vi har et klart nej. Det betyder, at vores medlemmer har forholdt sig til overenskomsten, og det sender et signal til både vores forbund og til arbejdsgiverne om, at de ønsker at være med til at bestemme.” ●

Dagplejen siger nej

Stemmeprocenten blandt dagplejerne i FOA stikker ud, når man ser på alle de store faggrupper i FOA. Procenten landede på hele 79,8 procent, hvilket er langt højere end gennemsnittet for alle de øvrige faggrupper, og 65,6 procent stemte nej.

Det undrer ikke formanden for dagplejeområdet i LFS, Natascha Steen.

”Vi gik til overenskomstforhandlingerne med forventning om at få en ny og tidssvarende overenskomst. Vi endte ud med en overenskomst, der i den grad har skuffet. Vi er for det første utilfredse med rammen. Resultatet betyder, at en helt almindelig dagplejer i eget hjem får en lønstigning på ca. 2600 kroner om måneden, når alt er udmøntet om to år. Det matcher ikke engang det reallønsfald, der er opstået på baggrund af krisen i Ukraine,” siger Natascha Steen, der dog pointerer, at det er fornyelsen af dagplejens seniorordning, der især har sendt dagplejerne til stemmetasterne.

”Vi har hele tiden vidst, seniorordningen skulle ændres. Men vi havde ikke regnet med, at seniorordningen ville blive erstattet udelukkende af muligheder og ingen rettigheder; i hvert fald på den del, der handler om belastning ved gæstebørn,” siger Natascha Steen.

Rekordhøj stemmeprocent blandt FOAs medlemmer

OK24: 67,07 %

OK21: 55,5 %

OK18: 65 %

OK15: 50,4 %

OK13: 34,7 %

OK11: 32,6 %

Vi har hele tiden vidst, seniorordningen skulle ændres. Men vi havde ikke regnet med, at seniorordningen ville blive erstattet udelukkende af muligheder og ingen rettigheder,” siger Natascha Steen, formand for dagplejeområdet i LFS.

KIDS: Med på en kigger

Medarbejderne i Børnehuset Scandiagade har efterhånden vænnet sig til, at der nogle dage er en leder eller en kollega, som leger flue på væggen og helt passivt iagttager, hvad der sker i deres samspil med børnene. Metoden stammer fra KIDS, og de pædagogiske ledere, der har været gennem Københavns Kommunes egen lederuddannelse, har lært, hvordan man arbejder med kvaliteten ved at observere systematisk i ens egen institution.

Ella Ebbesen bager drømmekage med en gruppe børn. Pia Bah sidder lige så stille på sidelinjen og observerer, hvordan Ella bringer sproget i spil, samtidig med at hun inddrager børnene i kagebagningen.

”De første gange føltes det lidt mærkeligt, at der var nogen, der sad og iagttog ens arbejde med børnene. Men jeg har efterhånden vænnet mig til det. Og når vi får respons, er det mest helt generelt – noget vi særligt skal fokusere på. Så jeg føler ikke, at jeg får point eller karakterer,” siger Ella Ebbesen, som er pædagogmedhjælper i Børnehuset Scandiagade i Sydhavnen, og som i dag har bagt drømmekage med en børnegruppe, der aldersmæssigt spænder fra stor baby til stort børnehavebarn.

Mens Ella Ebbesen jonglerede med æg, mel, smør og kokos og talte med børnene om, hvad de forskellige ting hed, og lod dem smage både dej og kokosmel, stod klyngeleder Pia Bah på sidelinjen og fulgte samspillet mellem Ella og børnene.

Ikke erstatning for tilsyn

”Det var imponerende, hvordan Ella brugte situationen til at arbejde med sproget, samtidig med at hun holdt styr på en børnegruppe, der varierer så meget i alder,” siger Pia Bah, da hun bagefter mødes med den pædagogiske leder Trine Bro Rasmussen på kontoret.

Pia Bah og Trine Bro Rasmussen har observationsdag i børnehuset. De har begge været gennem den to-et-halvt år lange lederuddannelse, som er udviklet i et samarbejde mellem Københavns Kommune og Aalborg Universitet, og hvor de har lært, hvordan de bruger KIDS-metoden til at lave observationer for løbende at arbejde med kvaliteten i institutionen.

Pia Bah understreger, at observationerne ikke skal erstatte det pædagogiske tilsyn.

”Det skal ses som en måde at arbejde med vores kvalitet imellem tilsynene,” siger Pia Bah, som faktisk er vældig begejstret for metoden.

Hæver sig over driften

"Vi har vurderingsskemaer, som gør, at vi bliver systematiske i vores observationer. Vi kender jo institutionen og kollegaerne ud og ind, og til daglig kan vi derfor blive lidt blinde for, hvad vi ser. Men her hjælper vurderingsskemaerne os til helt nøgternt at vurdere, om rummene faktisk er legevenligt indrettede, og om kollegaerne bruger de muligheder for at få sproget i spil, som der er i en given situation," siger Pia Bah.

Det er meningen, at hvert dagtilbud skal lave øvelsen en gang om året, men Trine Bro Rasmussen kunne godt finde på at gøre det oftere omkring særlige temaer som eksempelvis leg eller sprogstimulering:

"Som pædagogisk leder kan man meget nemt komme til at bruge al sin tid på drift. De konkrete opgaver sluger opmærksomheden, så man aldrig når til at bruge tid på pædagogisk refleksion. Det hjælper at have fået et redskab, hvor man er tvunget til at sætte refleksionen i system," siger Trine Bro Rasmussen.

"Som pædagogisk leder kan man meget nemt komme til at bruge al sin tid på drift. De konkrete opgaver sluger opmærksomheden, så man aldrig når til at bruge tid på pædagogisk refleksion."

Vi ser også det positive

"Jeg observerede en konflikt, hvor et vuggestuebarn bed et andet. Medarbejderen håndterede det til perfektion, hvor hun fik trøstet, og hvor hun anerkendte, at begge børn var kedede af det," fortæller Pia Bah, der med jævne mellemrum hen over dagen mødes med Trine Bro Rasmussen for at dele observationer og for at fordybe sig i deres vurderingsskemaer. ▶

Der spises, og Trine Bro Rasmussen ser på, hvordan samspillet foregår. "Der er da medarbejdere, der bliver lidt anspændte og lidt mere kunstige i dialogen med børnene, når jeg sidder og kigger, men mit indtryk er, at de fleste har vænnet sig mere eller mindre til det. Det er så vigtigt, at man ikke oplever det som en eksamen," siger Trine Bro Rasmussen.

De fysiske omgivelser er en vigtig del af observationerne. Er der "dækket op" med indbydende legemuligheder fra morgenstunden, og står legetøjet, så børnene kan overskue det, og er der tematiserede legeområder, hvor børnene kan fordybe sig i eksempelvis køkkenleg eller dukkekrog.

”Det er egentlig ikke meningen, at jeg skal tale med børnene undervejs, men jeg kan altså ikke lade være, hvis de henvender sig direkte til mig. Det er jo dem, jeg brænder for,” siger Pia Bah.

Trine Bro Rasmussen og Pia Bah holder jævnlige timeouts på kontoret i løbet af dagen, hvor de deler indtryk og reflekterer over deres observationer.

- For Trine Bro Rasmussen er det vigtigt, at observationerne også opfanger, når noget går rigtig godt – som da en medarbejder fik trøstet to vuggestuebørn på en anerkendende og empatisk måde:

”Det handler i høj grad om at se og bruge de positive oplevelser og at tage temperaturen på, om vi holder fast i de beslutninger, vi har truffet. I dag har jeg eksempelvis rigtig meget opmærksomhed på, om vi fastholder vores fokus på leg,” siger hun.

Legepladsen kan være ensom

Leg er et vigtigt emne, da de to ledere efter frokost går på legepladsen.

”Legepladsen kan være et svært sted at være for børn i udsatte positioner, hvis der ikke er voksne, der hjælper med at facilitere det, der sker. Vi har i Danmark en tradition for, at vi sender børnene på legepladsen mellem 12 og 14, hvor de voksne afvikler pause og holder møder. Men det kan betyde, at nor-

Lederuddannelsen 'Ledelse med mærkbar effekt for børnene'

Deltagerne på det første hold af dagtilbudslederuddannelsen kommer fra alle de kommunale dagtilbud i de to administrative områder Indre By/Østerbro og Valby/Vesterbro/Kongens Enghave. 19 klyngeledere og 101 pædagogiske ledere har indtil dato gennemført uddannelsen.

Det er hensigten, at uddannelsen skal udbredes til resten af byens kommunale vuggestuer og børnehaver. Der er i Københavns Kommunes budget 2024 afsat 2,0 mio. kr. årligt i 2024-2027 til videreførelse af dagtilbudsuddannelsen.

Uddannelsen består af ledelsesseminarer, fælles fagdage, forbedringsindsatser i praksis med fokus på ledelse af medarbejdernes læring, læringssamtaler med forskere samt et forløb om åbne samtaler. Derudover er der udviklingsaktiviteter for direktion, chefer, klyngeledere og pædagogiske konsulenter.

meringen på legepladsen er lille, og det er svært for de børn, der ikke selv er gode til at skabe en leg eller til at invitere sig selv ind i andres lege. Det skal vi have en opmærksomhed på,” siger Pia Bah, der til sin store tilfredshed ikke kan få øje på nogen børn, der tuller alene rundt. Hun ser til gengæld pædagogiske medarbejdere, der flere forskellige steder på legepladsen er sammen med mindre grupper af børn.

“Vi sætter aldrig navne på, når vi refererer til situationer, som vi alle skal lære af. Det er så vigtigt, at medarbejderne ikke opfatter det som en kontrol eller en eksamen.”

Det er øjebliksbilleder

Næste gang Pia Bah og Trine Bro Rasmussen mødes, er det sammen med to af pædagogerne fra Børnehuset Scandiagade, der har haft en tilsvarende observationsdag.

De sammenholder deres observationer og gør klar til en fremlæggelse for personalet, hvor der vil blive talt om både det positive og om de områder, hvor der skal udvikles.

Pia Bah understreger, at de er helt bevidste om, at det er øjebliksbilleder, de møder. Derfor handler det efterfølgende arbejde heller ikke om enkelte medarbejdere:

“Vi sætter aldrig navne på, når vi refererer til situationer, som vi alle skal lære af. Det er så vigtigt, at medarbejderne ikke opfatter det som en kontrol eller en eksamen, men at de i stedet oplever, at vi som ledere også har fingrene helt nede i den pædagogiske hverdag, og at det er det, vi skal reflektere over sammen.” ●

Børnehavetraditionen, hvor man sender børnene på legepladsen mellem 12 og 14, så der kan afvikles pauser og møder, kan være en udfordring for børn i udsatte positioner. Trine Bro Rasmussen og Pia Bah undersøger, om der er børn, der går formålsløst rundt alene, og om medarbejderne understøtter lege rundt omkring på legepladsen.

LFS har knap 12.000 medlemmer, som alle arbejder med pædagogik i den ene eller anden form. Du kan i denne serie møde en række LFS'ere og læse om, hvordan de havnede i netop deres job.

MEDLEMS PORTRÆT

Har du en kollega, som du synes, vi skal portrættere, eller har du selv en historie at fortælle, så kontakt redaktionen på lfscopy@lfs.dk.

VORES FAGLIG MEN AGTELSER ER DALET

"Jeg er 48 år og har arbejdet i Københavns Kommune i over halvdelen af mit liv. Jeg har arbejdet som alt fra støttepædagog og madmor til souschef, leder og udviklingskonsulent. Nu er jeg pædagogisk konsulent. Kerneopgaven for mig som pædagogisk konsulent er den samme, som da jeg arbejdede som pædagog: Nemlig at sikre børns udvikling og trivsel. Det er også en del af mit arbejde at holde mig opdateret på den seneste nye forskning og vide, hvilke ressourcer der er at trække på. Jeg skal ikke nødvendigvis vide alt, men jeg skal vide, hvor jeg kan spørge."

"Det bedste ved mit arbejde er, at jeg får lov til at møde børnene. Jeg har været vant til at være en leder, der var tæt på børnegruppen, så jeg værdsætter, at jeg fortsat har meget kontakt med børn. Da jeg var leder og sad og rev mig i håret over at taste løn, gik jeg ud for at lege med børnene og blive mindet om, hvad det hele drejer sig om, nemlig at børnene har de bedste betingelser. Min grundfaglighed er, at børnenes perspektiv er mega vigtigt, og at al praktikken omkring pædagogikken ikke må komme til at fylde mere end det, der er bedst for det enkelte barn og børnegruppen. Det giver mig ekstra energi at komme ud i dagtilbuddene og høre, hvad de siger, og se nogle børn, som er i trygge, udviklende rammer. I går var jeg på et fritidshjem, og det er længe siden, at jeg har grinet så meget. Jeg har ellers haft en lang periode, hvor jeg har siddet meget på kontoret, så det var skønt at komme ud igen."

"I rollen som pædagogisk konsulent er jeg en myndighedsperson. Det kræver, at man har erfaring og en høj grad af selvstændighed. Vi har jo skærpet indberetningspligt, og man skal have modet til at håndtere det, hvis man ser noget, som slet ikke er okay. I mit arbejde som pædagogisk konsulent møder jeg tit virkelig god pædagogik. Jeg laver også tilsyn på fritidshjemsområdet, og jeg er faktisk blevet overrasket over, hvad fritidshjemmene kan pædagogisk. Der foregår rigtig mange gode ting. Jeg har været pædagogisk konsulent i knap et år, jeg er virkelig glad for at være her og er ikke på vej væk, men det kunne godt være, at jeg en dag skulle prøve at arbejde på fritidshjem."

"Jeg er vokset op i et bofællesskab tæt på naturen og også lidt i pagt med den. Vi børn kunne rende frit, og så blev der ringet med en klokke, når der var aftensmad. Jeg kan godt lide at betragte naturen fra mit stuevindue, og så har jeg fået en stor

GLEDER ER STEGET, EN AF FAGET

interesse for Grønland, hvor jeg flere gange har været til festivalen Arctic Sounds. Jeg kan godt lide at rejse, men jeg er ikke til badeferie. Jeg synes, at noget af det fedeste ved Grønland er, at der er ikke er varmt. Jeg sætter meget pris på naturen, men jeg er super allergisk overfor hassel og elm, og det gør også Grønland skønt for mig, for der er pollen ikke et problem. Jeg ville ønske, at jeg kunne sige, at jeg enormt kulturel, når jeg har fri, men sandheden er, at jeg sætter virkelig meget pris på at kunne flade helt ud. Jeg bruger mange timer på mit arbejde, og når jeg kommer hjem, kan jeg godt lide at tage nogle grimme bukser på og krølle mig sammen på sofaen med en god serie.”

”Jeg har været pædagog i snart 25 år. I den tid synes jeg, at vores faglighed er steget, men jeg synes samtidig, at agtelsen af faget er faldet. Når jeg er på tilsyn, oplever jeg ofte nogle super dygtige pædagoger og steder, der bare spiller. Jeg er især meget modstander af udtrykket ”at passe børn”. Nej, vi passer ikke børn. Vi er sammen med børnene, vi skaber øjeblikke og giver læringsmuligheder. Det er vigtigt, at vi taler vores fag op.”

Navn: Sisse Trolle Laiq

Arbudssted: Pædagogisk konsulent område
Indre By og Østerbro

Bonusinfo: Bor i Hvidovre sammen med sin mand. Under coronaepidemien fandt hun ud af, at hun egentlig nyder det stille liv, hvor der er god plads til at slappe af med en podcast i ørene, når hun har fri. Brætspil og puslespil bliver tiden også i høj grad brugt på. Sisse Laiq Trolle har en brætspilsklub, hvor der især bliver spillet mange samarbejdsspil.

SANG OG MUSIK FOR PÆDAGOGIKKEN – OG

TRÆNGES FRA DET ER EN SKAM

Historisk set har sang fyldt meget i dagtilbuddene, men den rolle er blevet reduceret. Det er en skam, lyder det fra forskere. I VVK klynge A har de ansat en musikpædagog, der hjælper med at skabe en musikkultur i dagtilbuddene til glæde for alle børn.

Emil Poulsen har i al den tid, han har arbejdet med børn, brugt sang og musik i sit arbejde. Han har gode erfaringer med at bruge sang i løbet af dagen til for eksempel at markere forskellige overgange og rutiner.

”Når børn lærer at forbinde en sang med noget bestemt, går det lettere. Det er en legende måde at gøre tingene på, og for børn, som måske er tosprogede og ikke forstår så lange sætninger på dansk endnu, kan det være en måde at gøre det lettere forstå, hvad der skal ske.”

Emil Poulsen er pædagog og arbejder med musikpædagogik. Han er i dag ansat i VVK klynge A, hvor klyngens institutioner i Valbyområdet skiftes til at have ham til at stå for aktiviteter med musik og sang gennem ugen. Denne dag er han i Isbjørnen, hvor han står for morgenens samling for institutionens vuggestuebørn. Klyngen har taget en aktiv beslutning om at styrke musikkulturen i deres dagtilbud.

Sang styrker fællesskab

Det giver rigtig god mening at styrke sangen i dagtilbuddene, lyder det fra Lea Borčák. Hun er seniorforsker ved Videnscenter for sang og seniorforsker hos Enhed for Sangforskning ved Aarhus Universitet.

”Sangen styrker sprogtilegnelsen, den styrker motorikken, hvis man sætter bevægelse på, og så ved vi, at sang, musik og sangaktiviteter er helt eminente til at styrke fællesskab.”

”Udover at sang har en værdi i sig selv, så har sangen en række afledte effekter,” siger hun og tilføjer:

”Sangen styrker sprogtilegnelsen, den styrker motorikken, hvis man sætter bevægelse på, og så ved vi, at sang, musik og sangaktiviteter er helt eminente til at styrke fællesskab og tilhørsforhold for eksempel til det dagtilbud, hvor der synges.”

Sang bruges i alle kulturer

Forskningen viser også, at sang er godt for børns emotionelle udvikling.

Thomas Gitz er lektor ved Roskilde Universitet, og han har i de seneste tre år forsket i, hvad kunst og kultur betyder for børns emotionelle udvikling.

Børnene i Isbjørnen kender Emil Poulsen som 'musik-Emil'. Isbjørnen deler musik-Emil med en række andre Valby-institutioner, for han er ansat som musikpædagog i hele klyngen.

”Forskningen viser ret entydigt, at det er godt at synge med børn, fordi det skaber tilknytning, og det skaber affektregulering,” siger Thomas Gitz-Johansen.

Han påpeger, at vi over hele verden kan se, hvordan forældre bruger sang som en måde at være sammen med deres børn på.

Sangens skaber et rum

”Sang bliver brugt som en måde at berolige børn på for eksempel ved vuggeviser. Vuggeviser bliver brugt i alle kendte kulturer, hvor man synger for børn, når

Børnene skal til tider lige observere lidt, men Emil Poulsen oplever, at de ofte tager del i musiksamlingerne for eksempel ved at rasle med et rasle-æg.

“Når det pædagogiske personale sætter sig ned og synger, så skaber de et rum, som børnene kan være i.”

de skal sove, fordi der er en emotionel kontakt gennem sangen. Og det er den emotionelle kontakt, der er med til at regulere barnets følelsesmæssige tilstand, som gør, at det har nemmere ved at sove,” siger Thomas Gitz-Johansen.

I dagtilbud skal det pædagogiske personale ikke nødvendigvis have børnene til at sove, men sangen kan bruges til at skabe nærvær med en gruppe af børn.

“Når det pædagogiske personale sætter sig ned og synger, så skaber de et rum, som børnene kan være i,” siger Thomas Gitz-Johansen.

Musikkultur er vigtigt

Emil Poulsen har også stor erfaring med at skabe et rum gennem sang og musik. Bevæbnet med guitar, rasleæg og udklædning skaber han samlinger, hvor nærværet gennem musik og sang er i fokus. ▶

Thomas Gitz-Johansen er pædagogisk forsker, der trækker på udviklingspsykologi og interesserer sig især for omsorgens betydning for børns trivsel og udvikling. Han peger på, at sangen er en slags grundlæggende omsorg.

"Sangen styrker sprogtilgængelsen, den styrker motorikken, hvis man sætter bevægelse på, og så ved vi, at sang, musik og sangaktiviteter er helt eminente til at styrke fællesskab og tilhørsforhold for eksempel til det dagtilbud, hvor der synges," lyder det fra Lea Borčak. Hun er seniorforsker ved Videnscenter for sang og seniorforsker hos Enhed for Sangforskning ved Aarhus Universitet.

• "Jeg gør meget ud af at gøre klar til, at børnene kommer. Det er markeret, hvor børnene skal sidde, og der er puder, som de skal sidde på. Der er både en goddag og en farvel-sang. Hver sang har også et sangkort, så det bliver visualiseret for børnene, hvad det er for en sang, vi skal synge," siger han.

Emil Poulsen har taget en uddannelse som cand. pæd. i didaktik. Her lærte han at sætte et musikforløb op og at kunne evaluere det.

Et sted, hvor han i høj grad bruger sangen, er under samlinger.

"Mange steder, jeg har været, bliver samlingen skolificeret. Det handler meget om at være musestille og række hånden op, og det er jo selvfølgelig vigtigt at øve. Men jeg synes, at det er rigtig vigtigt, at det bliver legende. For et barn på tre år kan det ikke lade sig gøre at leve op til disse skoleagtige krav, for det er ikke

inden for zonen for nærmeste udvikling," siger Emil Poulsen.

Sang er en form for omsorg

Thomas Gitz-Johansen er pædagogisk forsker, der trækker på udviklingspsykologi og interesserer sig især for omsorgens betydning for børns trivsel og udvikling. Han peger på, at sangen er en slags grundlæggende omsorg.

"Et barn uden en nærværende voksen skal regulere sig selv. Barnet skal både regulere sin adfærd og sin emotionelle tilstand og selv finde ud af, hvad han eller hun vil. Hvis man er sammen med en nærværende voksen, så er det den voksne, der regulerer en. Sangen bliver dermed en slags grundlæggende omsorg," siger Thomas Gitz-Johansen.

Thomas Gitz-Johansen har i forbindelse med sin forskning lavet observationer af, hvordan sang bliver brugt i dagtilbud.

"Nærvær skabes normalt fra en voksen til et barn, men gennem sangen kan nærværet skabes for en hel gruppe af børn, hvor den voksne med sangen holder det nærværende rum. Det gør sang ekstra oplagt at praktisere i dagtilbud," siger han.

"For et barn på tre år kan det ikke lade sig gøre at leve op til disse skoleagtige krav, for det er ikke inden for zonen for nærmeste udvikling."

Nedprioritering af sangen

En rapport om musikfagets udvikling blev udgivet i 2020. Her stod det klart,

at musikfaget er blevet alvorligt svækket i lærer- og pædagoguddannelserne. Siden 2007 er musik ikke længere et fag i pædagoguddannelserne, og færdigheder i musik er ikke nødvendige for at blive pædagog.

Frederik Pio er lektor ved Danmarks Pædagogiske Universitet, hvor han forsker og underviser i musikpædagogik. Han var en del af det forskningsmiljø, som i 2020 stod bag rapporten om musikfagets udvikling.

”Vi kan se, at der ude i den enkelte institution ikke er et incitament til at udvikle en sang- og musikkultur. Der er lokale ildsjæle, som bruger sang og musik på en rigtig god måde, men der er ikke nogen obligatorisk rammesætning for at gøre det. I den styrkede læreplan fra 2018 er musik ikke markeret som en tydelig faglighed. Når der ikke er en tydelig markering, så er det klart, at der er

risiko for, at der sker en svækkelse,” siger Frederik Pio.

Rasleæg i brug kan være en sejr

Lea Borčak, som er seniorforsker ved Videnscenter for sang og seniorforsker hos enhed ved sangforskning ved Aarhus Universitet, har undersøgt voksne danskeres forhold til sang. Denne survey viser, at halvdelen af alle voksne danskere selv synes, at de synger dårligt.

”Det er jo alt for mange. Sang er en udtryksform, som alle kan mestre, og vi skal have arbejdet os hen til, at det pædagogiske personale er trygge ved, at det er noget, som man bare kan gøre,” siger Lea Borčak.

Emil Poulsen er i sit arbejde som musikmusikpædagog i høj grad blevet opmærksom på at skabe tryghed blandt både kollegaer og børn, når det kommer til musik og sang.

”Jeg sørger for at rose de voksne, når de synger, så de kan føle sig bedre tilpas i det, og så observerer jeg børnene. Nogle børn skal måske lige bruge et par gange, hvor de blot kigger, men efterhånden er de mere og mere med kropsligt. Jeg ser det som en sejr, når de for eksempel begynder at rasle med rasleægget,” siger han.

”Hvis man ikke vil synge for børn, fordi man synes, man synger dårligt, så er det lige så absurd, som at man ikke vil amme sit barn, fordi man synes, at man har grimme bryster.”

Der er gang i både sangstemmerne og dansemusiklerne, når musikpædagog Emil Poulsen hver tirsdag morgen holder samling for vuggestuebørnene i Isbjørnen.

Brug dit næb

Lea Borčak tror, at grunden til, at det kan være svært for mange at føle sig tilpas i at synge, skyldes, at vi i Danmark har en lang kulturhistorisk ballast med sang, der fortæller os, at musik er en ophøjet kunstart, som kun nogle få har talent for at udøve.

”De seneste årtier har der oveni dette været en musikteknologisk udvikling, der har bevæget musik hen imod at være en vare, som vi konsumerer, mere end det er noget, som vi selv udøver. Vi bliver hele tiden udsat for perfekte stemmer, som er blevet redigeret i et studie, og det, tror jeg, er med til at lukke munden på almindelige stemmer,” siger hun og tilføjer:

”Det er ærgerligt, for der er så mange positive aspekter ved at synge, og det er ærgerligt ikke at få alle de gode ting med, som sang kan. Der er en kendt børneforsker, der har sagt, at hvis man ikke vil synge for børn, fordi man synes, man synger dårligt, så er det lige så absurd, som at man ikke vil amme sit barn, fordi man synes, at man har grimme bryster. Det er godt citat, synes jeg, fordi det peger på, at det her med at synge for børn ikke drejer sig om skønsang.” ●

SOCIALBORGMESTERE VI ER NÅET ET NYBRU SPECIALOMRÅDET

Karina Vestergård Madsen har været socialborgmester i Københavns Kommune i halvdel af valgperioden. Hun gik til valg på at ville ud og lytte til medarbejderne, tage livtag med tavsheds-kulturen og få styr på økonomien. Tre ting, der ikke kan fikses med et snup-tag, men ifølge hende selv er kursen lagt, og hun er på vej.

Mere end to år er gået, siden det seneste kommunalvalg, hvor Karina Vestergård Madsen blev valgt som socialborgmester, en titel hun til LFS Nyt beskrev som endelig at komme hjem.

Men rollen er og var udfordrende, især set i lyset af de stigende udgifter til det specialiserede område, og de økonomiske aftaler mellem KL og regeringen, der gør det svært at få midlerne til at slå til.

"Jeg vidste godt, vi har enormt mange skal-opgaver. Og når økonomien er så presset, som den er, så betyder det, at vi bliver ved med at skære på forebyggelse, fordi det er det eneste sted, vi kan skære. Jeg har forsøgt at være specialområdets stemme, også uden for Københavns Kommune, og det, synes jeg, er lykkedes. Vi er stoppet med at diskutere, om der overhovedet er et problem, og fordi stigningen i udgifterne sker over hele landet, er der også en forståelse og accept af, at det ikke handler om, at København ikke har styr på økonomien. Det er et nybrud," siger Karina Vestergård Madsen.

Karina Vestergård Madsen har igangsat en koncernanalyse, der skal endevende hele socialområdet i København og danne baggrund for en diskussion af, om kommunen gør tingene på den bedste

og klogeste måde, eller om der er rum for forbedring. Dele af rapporten forventes færdig inden sommerferien 2024.

Ude på lyttebesøg

Borgmesterens ønske om at komme ud og lytte til borgere og ansatte i Socialforvaltningen, er i den grad blevet indfriet. Hun prioriterer at tage på besøg, uden at ansatte i direktionen er med, for at få en så ærlig snak som muligt.

"Jeg ved godt, at jeg ikke nødvendigvis får alt at vide, når jeg er ude på besøg. Men målet er, at ansatte og borgere fortæller mig, hvad de oplever, og ikke hvad de tror, jeg gerne vil høre. Besøgene giver mig en anden forståelse for de borgere, Socialforvaltningen skal være der for, og det hjælper mig i mit politiske arbejde. Jeg forsøger også at teste ideer af ude i virkeligheden. Det har før ført til, at jeg har konkluderet, at den idé skulle jeg ikke gå videre med," fortæller Karina Vestergård Madsen, der i perioder har været nødt til at drosle ned for antallet af besøg rundt i kommunen, fordi hendes kalender var så fyldt.

"På et tidspunkt var jeg så travl, at jeg næsten var ved at brænde ud. Det er svært for mig at sige nej, hvis der er et

hul i kalenderen, fordi jeg rigtig gerne vil mødes. Men det hjælper mig at tænke, at hvis jeg ikke drosler ned, så bliver jeg en dårligere borgmester. Det nytter ikke, at jeg samler en masse viden, hvis der ikke er tid til at sætte sig ned og tænke," siger hun.

Mere åbenhed, mindre forråelse

Da LFS talte med Karina Vestergård Madsen for to år siden, nævnte hun især tavsheds-kulturen, der hersker i dele af Socialforvaltningen, som en kultur, hun gerne vil aflive. Ifølge hende er den medvirkende til, at der kan opstå forråelse.

"Forråelsen er jo et udtryk for, at medarbejderne har været presset over lang tid, og til sidst kan man blive så omsorgstræt og moraltræt, at man sætter et filter op og ikke længere mærker noget. Konsekvensen af det kan blive, at man udviser forrået adfærd," siger Karina Vestergård Madsen, der senest i efteråret blev konfronteret med en stærk forråelse hos nogle af medarbejderne i botilbudet Lynghuset, som hører under hendes forvaltning.

"I den konkrete sag tog jeg straks initiativ til et dialogmøde på tværs af eksperter og repræsentanter i forvaltningen. Tema-

N: D I VORES SYN PÅ

et var, hvordan vi opdager og forebygger den helt tidlige forråelse. Efterfølgende har jeg sat en proces i gang, hvor alle ledere hen over de kommende år skal på tre workshops, hvor fokus er åbenhed og ærlighed. Det må ikke være sådan, at fordi man arbejder i Socialforvaltningen, og vi arbejder med borgere, der har det svært, så skal man acceptere presset,” siger hun og tilføjer:

”Forråelseskulturen er lige så meget et emne, jeg er opmærksom på inde på direktionsgangene. Her kan der også ske en glidning i, hvordan vi taler om borgere”. ●

Karina Vestergård Madsen er valgt til Københavns Borgerrepræsentation for Enhedslisten og har været socialborgmester siden 1. januar 2022. Karina Vestergård Madsen er 60 år og uddannet cand.comm. Hun har indtil tiltrædelsen været ansat som chefkonsulent for GDPR, IT og Kommunikation på VUC Lyngby.

Mus i børnehuset får sproget til at pible frem

Børnehuset Holmen har lånt kælemus af Naturværkstedet Kløvermarken. Musene er afsætt for forløbet ”mus og sprog”. Men det fælles fokus på musene har også andre afledte gevinster.

Børnehavegruppen i Holmen er en kende urolig, da LFS Nyt kommer forbi. Børnene er midt imellem to aktiviteter, og energi- og lydniveauet hæver sig. Men så flytter stuens pædagog, Nichola Bergin, musene ned på et bord i børnehøjde. Og så sænker roen sig for en stund.

Det er blevet tid til, at de to mus skal være omdrejningspunktet for sidste gang, for om en times tid flytter de hjem til Naturværkstedet igen, inden de skal ud og bo i et andet børnehus.

”Vi har haft musene i fire-fem uger, og det er alt for kort tid,” griner Nichola Bergin.

Det er ikke første gang, hun har lånt mus af Naturværkstedet. Men det er første gang, de bor hos børnehavebørnene. Normalt bor de i en mellemgruppe med de ældste vuggestuebørn, hvor sproget rigtig er ved at tage fart.

Sanserne i spil

”Må jeg smage et æble?” ”Det vil jeg også!” ”Jeg vil smage peberfrugten!”. Nichola Bergin har sat et skærebord frem med et væld af lækkerier til musene, som børnene må prøve at give til musene. Mens børnene både smager og lægger smagsprøver ned til musene, er der også tid til at dufte sig igennem spinatblade og kål.

”Kan mus egentlig godt tåle pølse,” spørger et barn ud i rummet. Og her må pædagog og naturformidler hos Naturværkstedet, Dorthe Mørkenborg Hansen, byde ind:

”Ja, det kan de faktisk godt, men kun i små portioner, ellers får de ondt i maven.”

Dorthe Mørkenborg Hansen er her for at hente musene.

Naturværkstedet har et hav af natur- og dyreprojekter. Nogle foregår i Naturværkstedet på Kløvermarken, mens andre, som for eksempel lån af mus, laves hjemme i børnehuset. Musene hører under projektet ”sprog og mus”, der giver dagtilbuddene en oplagt mulighed for at øve sprog med de mindste, mens de i fire til fem uger låner to mus af Naturværkstedet. Og hvor det før var let at få mus i hænderne, er der i dag en venteliste, og Dorthe Mørkenborg Hansen har erkendt, at de er nødt til at udvide museflokken, så flere dagtilbud kan få lov at låne.

Atypisk ordforråd

At Naturværkstedet kalder museudlåningen for ”mus og sprog”, er ikke tilfældigt. Ifølge Dorthe Mørkenborg Hansen, der er uddannet pædagog, men arbejder som naturformidler, er dyr eminente sprogtrænerne.

Når et museforløb opstartes, får institutionen også en dagbog, hvor de kan skrive, hvad musene har oplevet, og hvordan de har arbejdet pædagogisk med dem. Det giver god inspiration til de næste, der skal låne musene.

”Børn bliver nysgerrige på en helt særlig måde, når der er dyr i nærheden. Børn fascineres af alt, hvad der er levende, og så er de små og uforudsigelige, så der er konstant noget at undre sig over og spørge ind til,” fortæller hun.

”Med de større børn kommer samtalen af sig selv, for musene giver dem en anledning til at komme med lange fortællinger og forklaringer. Børnene kommer tilbage fra sommerhusture og fortæller, at de har set en mus, men den lignede slet ikke dem, vi har. Og så kører fortællingen. Det ville de ikke gøre på samme måde, hvis ikke vi havde mus på stuen. Musene bliver en fælles forbundethed, og så bliver oplevelsen med forældrene i sommerhuset noget, vi også kan dele her. For de yngre børn er musene i højere grad

Nogle børn skal lige vænne sig til musene, når de ankommer. Men efter et par uger er alle forbehold væk.

et fælles tredje, som vi er nysgerrige på sammen, og hvor jeg får mange anledninger til at gribe børnenes individuelle interesser og have små stunder med dem,” tilføjer Nichola Bergin.

“Børn bliver nysgerrige på en helt særlig måde, når der er dyr i nærheden. Børn fascineres af alt, hvad der er levende.”

Overvinder grænser

For nogle voksne er tanken om mus mere skræmmende, end den er hyggelig, og på samme måde skal nogle børn have lidt tid, før de er trygge ved dem.

”Jeg oplever, at når vi får et nyt hold mus, så vil en tredjedel af børnene ikke røre ved dem. Men når museprojektet er overstået, så vil alle holde dem. Finmotorikken er ikke en hindring, men vi taler meget om forsigtighed, og om hvordan man holder dem, og hvad man ikke må. Det kan være svært for små børn, især fordi man instinktivt smider eller kaster med ting, hvis man pludselig bliver forskrækket. Det må man ikke, når man holder en mus,” fortæller Nichola Bergin og uddyber:

”Vi overfører snakkene til, når vi ser en edderkop eller en regnorm på legepladsen. Der er så mange børn, der kommer til at slå insekter ihjel, og det bunder jo i en nysgerrighed, når de for eksempel gerne vil køre rundt med dem på en cykel. Jeg vil gerne lære børnene, at man kan være nysgerrig på en anden måde, og hvor dyrene er i live, når vi er færdige med at undersøge dem,” siger hun grinende og fortæller om de mange børn, hun har oplevet blive fuldkommen rolige, i det øjeblik de får en mus i hænderne eller sidder omkring bordet for at iagttage dem.

Fri for feriepasning

Nichola Bergin har ikke tal på, hvor mange gange Holmen har lånt mus af Naturværkstedet. Alligevel synes hun,

ligesom børnene, at det er sørgmodigt, når de skal videre til næste institution.

”Jeg har egentlig aldrig været så meget til små gnavere, men jeg er blevet vild med dem. Jeg har forsøgt at overtale min mand til, at de skulle hjem til os og bo i weekender og ferier, men jeg må nok nøjes med at have dem her i institutionen,” fortæller hun.

Og netop ferier og helligdage er også grunden til, at Holmen endnu ikke har anskaffet sig sine egne mus. Det er en stor fordel, at de ikke selv skal stå for pasning i ferier, mener Nichola Bergin og bliver suppleret:

”Jeg kender til nogle institutioner, der låner dem ud til familierne, og hvor man kan skrive sig på en liste, hvis man er interesseret i at passe dem. Det har jeg måtte overveje, hvad jeg synes om, for hvad gør vi, hvis der sker noget med musene, mens de er i familiernes varetægt, og er musene hårdføre nok til alle de skift? Men jeg må bare konstatere, at nogen har rigtig god erfaring med også at låne dem ud og dermed virkelig gøre det til et fælles projekt,” fortæller Dorthe Mørkenborg Hansen.

“Med de større børn kommer samtalen af sig selv, for musene giver dem en anledning til at komme med lange fortællinger og forklaringer.”

Bonus muse-effekt

Udover at booste sproget, har Holmen også oplevet en anden sidegevinst ved at have musene boende. For når nogle børn synes, at afleveringen om morgenen er svær, så har Nichola Bergin et es i ærmet. Hun har nemlig strategisk placeret musene lige ved indgangen til stuen.

”Vil du ikke lige hjælpe mig med musene,” spørger hun typisk. Og ofte er det nok til, at barnet i første omgang afledes og dernæst hjælpes godt ind i en ny aktivitet.

Men hvorfor kan man ikke lige så godt spørge det barn, der har det lidt svært, om det vil hjælpe med at lægge puslespil?

”Selvfølgelig vil der være nogen, der ikke gider lave noget med musene, men jeg griber de fleste ved den invitation. Det er helt naturligt for børn at være meget nysgerrige på dyr. Selv når dyrene sover, indbyder de til mange samtaler. Det er ofte på den måde, jeg får nogle helt unikke samtaler på tomandshånd med et barn,” siger hun.

”Det er også en del af pædagogikken at tale om deres rytme og at passe på dem. Mange af børnene har hund eller kat, og nogen har slet ikke nogen dyr, men der er ikke mange, der har små dyr, og de kan altså noget andet,” siger Nichola Bergin. ●

Musene Bøf og Julian kommer ud i "løbegård", hvor de rigtigt kan brænde krudt af, og børnene har bedre mulighed for at iagttage dem. Imens rengøres deres bur.

Hvad spiser mus egentlig? Spiser de det samme som os, og hvad mon deres livret er? Både madmod og nysgerrighed vokser, når børnene samles om musene.

Naturværkstedet Kløvermarken

Naturværkstedet har fast base og aktivitetssted på Kløvermarksvej 511, 2300 København S. Stedet er målrettet Københavns Kommunes dagtilbud, og naturformidlerne udarbejder forløb, der især kan understøtte arbejdet med det pædagogiske læreplanstema om natur, udeliv og science enten hos Naturværkstedet eller ude i jeres dagtilbud. Naturværkstedet har eksisteret i 25 år og drives af Børn, Natur og Miljø under afdelingen for Bæredygtig Udvikling i BUF.

Via <https://www.groen.kk.dk/alt-om-os/nultilseks/naturvaerksted> kan I orientere jer om deres mange forløb, skrive jer på venteliste eller kontakte naturformidlerne for at høre nærmere.

TRANÆS-RAPPORT BE

Regeringens ekspertudvalg, som skulle undersøge, hvordan kommunerne bedre kan styre udgifterne til det specialiserede socialområde, er barslet med sine anbefalinger. Og de er ikke bare en skuffelse, men direkte bekymrende, siger Helle Vibeke Haslund, som er socialpædagog og medlem af forretningsudvalget i LFS.

Tranæs-udvalget, som er et ekspertudvalg med professor Torben Tranæs i spidsen, offentliggjorde i begyndelsen af april 19 anbefalinger til, hvordan kommunerne bedre kan styre udgifterne til det specialiserede socialområde og samtidig "understøtte borgernes livskvalitet og udvikling". Men anbefalingerne vækker bekymring i både handicaporganisationer og fagforeninger, herunder LFS.

"Der er flere lag i det her. Det er for det første skuffende, at udvalget helt uden refleksion lægger sig op ad de nuværende økonomiske rammer i kommunerne i stedet for at problematisere, at området har været underfinansieret i årevis, og uden at forholde sig til, at der ikke sker en demografiregulering, så der må bruges flere penge, hvis der kommer flere borgere med handicap," siger Helle Vibeke Haslund.

Mangler empiri

Helle Vibeke Haslund er også skeptisk på baggrund af, at en del tyder på, at baggrundsmaterialet og anbefalingerne ikke bygger på konkrete data fra den virkelige verden.

"Analysebureauet Bureau 2000 har set på forarbejdet til anbefalingerne og påpeger, at de ikke bygger på empiriske undersøgelser, men på interne drøftelser i udvalget og på, hvad kommunerne angiveligt oplever som problemer. Det ændrer i min optik anbefalingerne til et stykke politisk bestillingsarbejde," siger Helle Vibeke Haslund, hvis største bekymring er, at anbefalingerne lægger op til, at økonomiske hensyn skal vægtes endnu mere end i dag.

"Vi er allerede styret af økonomien. Men i dag er der dog lovgivning og intentioner om, at indsatsen skal baseres på faglige hensyn. Ekspertudvalget anbefaler reelt, at økonomien skal være langt mere styrende for, hvilke tilbud de enkelte borgere kan forvente, og at kommunerne skal have lov til at lave lokale serviceniveauer. Vi må håbe, at politikerne på Christiansborg tager afstand fra den meget teknokratiske tilgang til en gruppe udsatte borgere," siger Helle Vibeke Haslund.

Ja tak til tydelig servicelov

Formålet med ekspertudvalgets anbefalinger er, som det formuleres i rapportens forord, at der "skal sikres rum for en politisk og økonomisk prioritering", både inden for socialområdet og på tværs af velfærdsområderne.

Konkret foreslår ekspertudvalget at ændre serviceloven, så det skærpes, at kommunerne har en forpligtelse til at træffe afgørelser på baggrund af både faglige og økonomiske hensyn.

"Som jeg tolker anbefalingerne, vil de gøre det muligt for kommunerne at sætte et loft over, hvor meget hjælp der kan gives til den enkelte borger. Og det er rigtigt skidt, hvis kommunerne hver især kan bestemme, hvordan og hvor meget de vil hjælpe handicappede borgere. Det kan skabe en stor ulighed," siger Helle Vibeke Haslund.

LFS er enig i rapportens påpegning af, at den nuværende servicelov skaber rum for så meget fortolkning, at det giver grobund for konflikter og klagesager mellem kommuner og borgere.

"Vi vil gerne have en tydeligere lovgivning, men det skal være fagligheden, der skal være styrende og ikke økonomien," siger Helle Vibeke Haslund.

Private aktører koster dyrt

Tranæs-udvalget konkluderer selv, at det overvejende er udgifterne til botilbud, der får kommunerne til at overskride deres budgetter. Udgifterne steg med 2,6 milliarder fra 2018 til 2022. Det svarer til 54 procent af den samlede udgiftsstigning. Det handler imidlertid ikke om, at mange flere borgere bor på botilbud, men om at prisen på botilbudspadser er steget.

"Jeg synes, det er mærkeligt, at rapporten ikke forholder sig til det faktum, at man i dag kan trække penge ud af private botilbud. Tranæs-udvalget peger på, hvad vi er enige i, at kommunerne bør hjemtage opgaven med at skaffe fagligt stærke botilbud til de mest sårbare mennesker. Men anbefalingerne burde også pege på fuldt stop for, at private kan trække penge ud. Og så mangler der en anbefaling af, at der skal gøres op med anlægsloftet, som reelt forhindrer kommunerne i at etablere deres egne kvalitetstilbud," siger Helle Vibeke Haslund.

Vil forringe Socialtilsynet

Tranæs-udvalget foreslår desuden, at man ændrer på Socialtilsynet, så institutioner, i stedet for at blive vurderet på en pointskala fra et til fem, enten består eller ikke-består. Baggrunden bag forslaget er, at udvalget mener, at pointsystemet "tilskynder tilbuddene til at opnå en endnu højere score, hvilket kan resultere i øgede udgifter".

KYMRER LFS

Helle Vibeke Haslund er socialpædagog og medlem af forretningsudvalget i LFS, og hun opfatter Tranæs-rapporten som et stykke politisk bestillingsarbejde.

Rapporten
kan hentes på
www.sm.dk

"Hvis man oversætter det fra teknokrater, betyder det reelt, at man ikke vil opmuntre institutionerne til at gøre mere end det allermost nødvendige. Det er en trist tilgang," siger Helle Vibeke Haslund.

Helle Vibeke Haslund er til gengæld ikke afvisende over for rapportens anbefaling om at se på det nuværende takstsystem og gøre det mere gennemskueligt, og hun er helt enig i den del af rapporten, der siger, at der mangler viden om, hvilke indsatser der virker over for borgere med særlige behov.

"Forslaget om en ny og sammenhængende forskningsstrategi på socialområdet er en rigtig god idé. Vi mangler ofte dokumentation for, hvad der virker, og det gør, at det i dag også kan være svært at vurdere kvaliteten." ●

VI ER ARBEJDERNE

De første 70 år med organisering af arbejdere i Danmark var et af de vigtigste kapitler i Danmarkshistorien. Det handlede om ligeret, stemmeret, om skruebrækkere og flipproletarer, forlig og sult. Det handlede også om tjenestepiger og landarbejdere, maskinarbejdere og funktionærer, faglærte og ufaglærte.

Den 17. maj åbner Arbejdermuseet en stor, ny udstilling om perioden fra 1871 til 1939.

Husk, at du som medlem af LFS har gratis adgang, og at du kan tage en ledsager og dine børn med. Find billetten her: www.lfs.dk/10984

NYT NATIONALT FORSKNINGSCENTER

Københavns Professionshøjskole opretter et nyt tværfagligt forskningscenter, Center for Bedre Børneliv, med særligt fokus på de mindste børn. Formålet er, at forskning og praksis skal gå hånd i hånd med henblik på at styrke indsatsen for at sikre børns trivsel. Centeret er det første fondsfinansierede forskningscenter af den størrelse, der placeres på en professionshøjskole, og det støttes økonomisk af Novo Nordisk Fonden, LEGO Fonden og TrygFonden. LFS er en af flere samarbejdspartnere, der bakker op om projektet.

DERFOR BETYDER OMSORG ALT

Mørketallet er stort. Vi ved reelt ikke, hvor mange børn der vokser op med omsorgssvigt eller forskellige grader af mangelfuld omsorg. Det bedste bud fra forskerne er så mange som 25 procent af alle børn. Den nye bog 'Omsorg' fortæller om omsorgens nødvendighed i vores nære relationer. Emnet bliver foldet ud af psykolog Ditte Winther-Lindqvist i den nyeste bog i serien Tænkepauser fra Aarhus Universitetsforlag. På kun 60 sider formidler forskere deres viden om netop det, de ved mest om. Alle bøger i serien fås også som lyd- og e-bøger og kan købes i abonnement på forlagets hjemmeside.

KOM GRATIS TIL COPENHAGEN COMICS 2024

Copenhagen Comics er den store årlige begivenhed for tegneserieelskere.

Festivalen foregår i Øksnehallen 18. til 19. maj 2024, og man kan møde et væld af danske og internationale tegneserieskabere, opleve paneldebatter, deltage i workshops, få en signering og meget mere.

LFS samarbejder med Copenhagen Comics, og det betyder, at du som medlem kan få en gratis dagsbillet, og at du kan tage et barn med. Du skal blot tilmelde dig via www.lfs.dk/16358. Se mere om festivalen på www.copenhagencomics.dk

DET STORE LFS

1. MAJ PROGRAM

Årets 1. maj tema i Fælledparken er "Et bedre arbejdsliv".

Rasmus og det altid friske monopol står for paneldebat om et bedre arbejdsliv, dilemmaer på arbejdspladserne mm.

Vært er Rasmus Balslev fra Dansk Socialrådgiverforening, og i anledning af 125-året for kvindelige talere består panelet af kvinder:

Henriette Brockdorff, formand, BUPL Hovedstaden

Kirsten Gunvor Løth, formand, LFS

Rita Slangerup, kreds næstformand Socialpædagogerne

Signe Færch, forkvinde for Dansk Socialrådgiverforening

Har du et dilemma, du gerne vil have drøftet, så skriv til lfsnyt@lfs.dk

Formiddagen byder på hygge, børneunderholdning og taler i gården i LFS. Og i år fortsætter festlighederne for alvor i socialarbejdernes telt, som ligger i Fælledparken tæt ved indgangen ved Blegdamsvej. Eftermiddagens program indeholder fællessang, Rasmus og det altid friske monopol – og så spiller Skørbug op til dans.

Rammeprogram

- Kl. 09.00 Gården i LFS, Rosenvængets Alle 16, er åben, og der er morgenmad og kaffe
- Kl. 09.10 Taler
- Kl. 09.45 Underholdning ved Øgle Gøglere
- Kl. 10.15 Tale
- Kl. 10.30 LFS-koret underholder
- Kl. 11.00 Chris og band spiller op til fællessang
- Kl. 12.15 Vi går med faner til Fælledparken
- Kl. 12.30 Vi mødes i socialarbejdernes telt i Fælledparken
- Kl. 12.45 Fællessang fra Arbejdersangbogen
- Kl. 13.10 Teltet åbnes ved Martin Kragballe, LFS
- Kl. 13.10 Fællessang fra Arbejdersangbogen
- Kl. 13.30 Rasmus og det altid friske monopol 1
- Kl. 13.50 Fællessang fra Arbejdersangbogen
- Kl. 14.30 Rasmus og det altid friske monopol 2
- Kl. 14.50 Hygge og socialt samvær
- Kl. 15.30 Musik ved Skørbug
- Kl. 17.00 Hygge og Social samvær
- Kl. 18.00 Teltet lukker for i år – på gensyn i 2025

Dagen igennem vil Drømmeværkstedet været åbent.

Kalender

24. april

Special-
bestyrelsesmøde
09.00 - 16.00
Sal A

6. maj

Faggruppeudvalg
dagpleje-
pædagoger
11.30 - 15.00
Sal C

1. maj

Arbejdernes
Internationale
Kampdag i LFS
9.00 - 12.15
Gården og
kantinen i LFS
12.30 - 18.00
Socialarbejdernes
telt i Fælledparken

2. maj

Sæsonafslutning
LFS-koret
18.30 - 20.00
Sal A

6. maj

Almen-
bestyrelsesmøde
09.00 - 11.00
Sal D

22. maj

Generalforsamling
lederne på
specialområdet
09.00 - 11.00
Sal A

27. maj

Hoved-
bestyrelsesmøde
9.30 - 16.00
Sal A

28. maj

Medlemsmøde:
Sansestimulering
17.30 - 20.00
Sal A
Tilmelding:
www.lfs.dk/16254

31. maj

Faglig fredagsbar
16.00 - 22.00
Sal A/gården

LFS kor

LFS koret øver
torsdage mellem
17.30 – 19.00 i
kantinen i LFS.

Er du ikke allerede med i koret, men har lyst til at synge, kan dette sagtens lade sig gøre.

Kontakt Lisbeth Waidtløw på lisw@foa.dk

Generalforsamling 2024 – ledere på Specialområdet

Der indkaldes hermed til generalforsamling for ledere på Specialområdet.

Generalforsamlingen afholdes:

Den 22. maj 2024 fra klokken 17.00 til klokken 20.00 i LFS, Rosenvængets Allé 16, 2100 Kbh. Ø i sal A (indgang via porten i Sorøgade). Der serveres et let måltid.

Materiale sendes ud i slutningen af april.

Se program og dagsorden på www.lfs.dk/16359

TJEK KALENDEREN PÅ LFS.DK

Tjek altid kalenderen på forsiden af www.lfs.dk, hvis du vil være sikker på at vide, hvad der foregår i LFS. Der kan opstå aktiviteter og møder efter, at bladet er sendt til tryk.

Udgivelsesplan 2024

Nummer	Deadline	Udgivelsesuge
4/2024	16. maj	22
5/2024	20. juni	27
6/2024	8. august	34
7/2024	5. september	38
8/2024	3. oktober	42
9/2024	31. oktober	46
10/2024	28. november	50

LFS Senior

Klubben for førtidspensionister – efterlønnere og pensionister

Medlemsmøder:

Onsdag den 15. maj kl. 10 fra Flintholm station. Bemærk nyt mødested.

Skovtur til Stevns

Vi kører med bus til Stevns Klint, hvor vi nyder naturen og udsigten. Vi spiser frokost på Højrup Lund. Turen koster 250 kr. for medlemmer og 350 kr. for gæster. Betaling kan ske på bankkonto 5361 0687 637 senest den 25. april.

Bemærk, at du som pensionist/efterløner i LFS automatisk er medlem af Faglige Seniorer, som tilbyder foredrag og kurser.

Du kan se de enkelte aktiviteter og tilmelde dig via: www.fagligsenior.dk/aktiviteter/?kommune=København

www.lfs.dk/584

LFS-arrangement: DHL-stafetten 2024

Vi ses i Fælledparken den 30. august

LFS-holdene deltager i DHL i Fælledparken den 30. august 2024, og LFS stiller op med telt, mad, drikkevarer, løbetøj og festligt fællesskab.

Hvis du gerne vil løbe/gå sammen med dine kollegaer, så skriv institutionsnavn i tilmeldingsformularen.

Hvis du er medlem af Seniorklubben og gerne vil løbe/gå sammen med andre fra klubben, så marker, at du er medlem af Seniorklubben i tilmeldingsformularen.

LFS er i vores telt fra kl. 16.30, hvor der udleveres løbetøj, løbenumre og mad og drikke. Selve løbet starter kl. 18.00. Du skal møde op i LFS-teltet senest klokken 17.00.

Du melder dig til på www.lfs.dk/16260

**Følg også din
fagforening på
de sociale medier**

Facebook:
[www.facebook.com/
LFSfagforening](http://www.facebook.com/LFSfagforening)

Instagram:
[LFSfagforening](https://www.instagram.com/LFSfagforening)

Myte

SER VI NETFLIX I STEDET FOR AT LÆSE BØGER?

Udbuddet af streamingtjenester og tv-kanaler gør det nærliggende at tro, at flertallet har forladt skønlitteraturen til fordel for de levende billeder på skærmen.

Men tørre fakta fra Danmarks Statistik viser noget andet.

I 2023 er der faktisk færre danskere, der ikke læser eller lytter til skønlitteratur, end der var i 2018.

Danmarks Statistik laver hvert år en undersøgelse, hvor man spørger et repræsentativt antal dan-

skere om deres kulturvaner. Og i 2018 svarede 40 procent, at de i de seneste tre måneder ikke havde læst eller lyttet til en skønlitterær bog. I 2023 var det tilsvarende tal på 36 procent.

Tendensen bekræftes af antallet af bogudgivelser. Der blev i 2007 udgivet 1369 bøger med romaner og noveller i Danmark. Antallet steg løbende frem til 2020, hvor der blev udgivet 1858. Tæller man e-bogsudgivelserne med, er stigningen meget mere markant fra 1371 i 2007 til 3445 i 2020. ●

**SANDT
ELLER
FALSK**

?

Man kan have viden, som man troede, var helt rigtig, men som i virkeligheden viser sig at være noget værre vrøvl. Myter udtrykker forestillinger om, hvorfor verden ser ud, som den gør, og hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert. Hvis du har en myte, som du vil have, at vi undersøger, så send en mail til lfnsnyt@lfs.dk